

Lueder Westing

De Interpretatione Beneficiorvm Principis Ad L. 3. D. de Constr. Pr. [et] L. 191. de R. I. : Pavca Commentatvr Et Simvl Viro Consvltissimo Doctissimo Eberhardo Andreae Alssen Honores In Vtroqve Ivre Conseqvendi Svmmos Licentiam

Gottingae: Typis Georg. Ludov. Schulzii, [1751?]

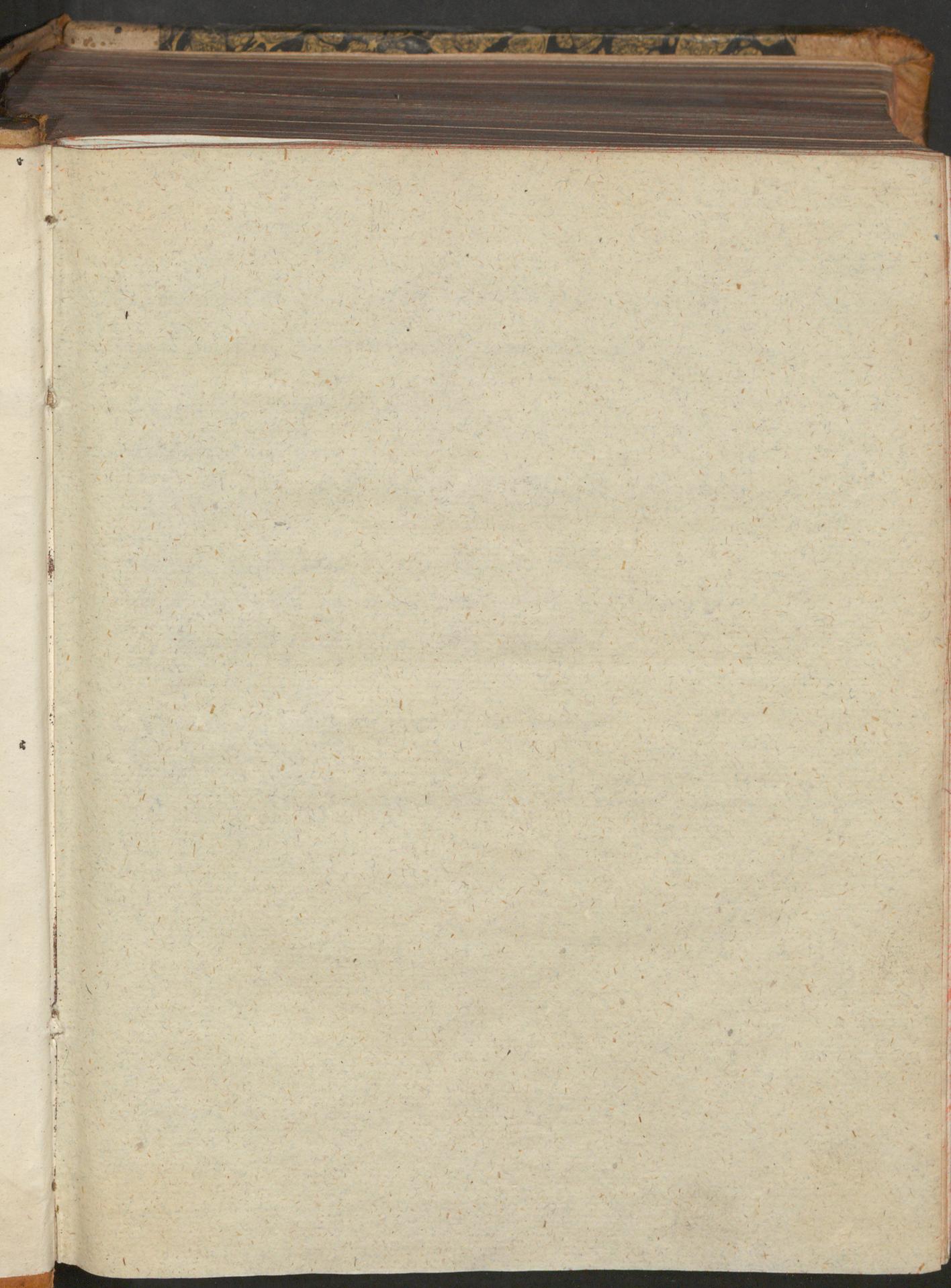
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1724152297>

Druck Freier Zugang

N. N. - 1 (46.)

fol 28.

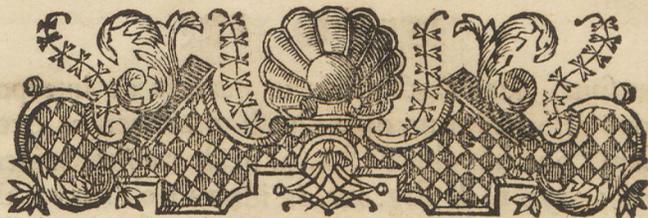
#11

DE
 INTERPRETATIONE
 BENEFICIORVM PRINCIPIS
Ad L. 3. D. de Const. Pr. & L. 191. de R. I.
 PAUCA COMMENTATVR
 ET SIMVL
 VIRO
 CONSVLTISSIMO DOCTISSIMO
 EBERHARDO ANDREAE
 ALSSEN
 HONORES IN VTROQVE IVRE CONSEQVENDI
 SVMMOS LICENTIAM
 GRATVLATVR
 LÜDERVS WESTING
 STADEN^{ENSIS}.

GOTTINGAE
 TYPIS GEORG. LVDOV. SCHVLZII, ACAD. TYPOGR.

DEPARTMENT OF THE
REPUBLICAN PARTY
V. I. O.
CONSTITUTIONAL
REPUBLICAN PARTY
ASSOCIATION
OF THE
UNITED STATES
OF AMERICA
THE
NATIONAL
CONFERENCE
OF
REPUBLICAN
LEADERS
AND
MEMBERS
OF
THE
REPUBLICAN
PARTY
OF
THE
UNITED
STATES
OF
AMERICA
HOLDING
THEIR
ANNUAL
CONFERENCE
AT
THE
HOTEL
MADISON
WASHINGTON
D. C.
MAY
15TH
1892

De interpretatione priuilegiorum quantae inter Iureconsultos lites ortae sint, res est, omnibus qui aliqua saltem legum cognitione imbuti sunt, multo planissima. Non est ergo ut recensendis dissentientium nominibus immorer, vel etiam de componendis refellendisque diuersis illorum opinionibus curem sollicitus. Id potius agam, ut, quam maxime ab omni partium studio alienus, fingam quasi, atque neminem adhuc de hoc argumento literis quidquam mandasse, mihi firmiter persuadeam. Sententiam breuiter, sed ita dicam, ut hunc qualemcunque meum laborem non plane inutilem fore sperare liceat.

§. II.

Ac primo quidem, ut inde potissimum commentationis nostrae primordia capiamus, duae praecipue

A 2

leges

leges sunt, quae Doctoribus in materia de interpretatione priuilegiorum dissentienti praebuerunt occasionem, quarum altera est L. 3. D. de *constit. princip.* altera L. 191. D. de *Reg. iur.* In ista IAVOLENVS ait: *beneficium imperatoris, quod a diuina sc. eius indulgentia proficiscitur, quam plenissime interpretari debemus.* In hac CELSVS narrat: NERATIVM consultum, an, quod beneficium dare se, quasi viuenti, Caesar rescripserat, iam defuncto dedisse existimaretur? respondisse: non videri sibi, principem, quod ei, quem viuere existimabat, concessisset, defuncto concessisse; quem tamen modum esse beneficij sui vellet, ipsius aestimationem esse.

§. III.

Visum est quibusdam, IAVOLENO in allata L. 3. sermonem esse de priuilegiis, quae vocantur favorabilia, & speciatim de illis, quae titulo lucratiuo conceduntur, & gratuita appellari consueuerunt. Animaduenterunt porro, ex mente IAVOLENI huius generis priuilegia plenissime interpretanda esse a Iureconsultis. Cum vero diuidi solet interpretatio in authenticam, visualem & doctrinalem, haecque in extensiuam, restrictiuam & declaratiuam: duplicem inde eliciebant conclusionem: I.) quoniam IAVOLENVS ait: *interpretari debemus*, (scil. nos Iureconsulti) consequens est, vt priuilegia favorabilia titulo lu-

lucratiuo acquisita, interpretationis doctrinalis obiectum esse possint. II.) IAVOLENVS ait: *plenissime interpretari debemus.* Ergo in priuilegiis fauorabilibus gratuitis sola obtinet doctrinalis *interpretatio extensiva*; addita ratione, quia princeps in re dubia maxime liberalis esse, censetur. E quibus omnibus tandem fluere existimabant: reliqua priuilegia, *fauorabilia* quidem, sed titulo oneroso a principe concessa, *strictissime interpretanda* esse; quoniam in hoc casu princeps in dubio minime liberalis esse censendus sit.

§. III.

Alii inciderunt in l. 191. allegatam, & videntes, CELSUM ibi dixisse: *Principis ipsius esse aestimationem, quem modum beneficii sui esse vellet*; in hac lege Iureconsultis ereptam & plane interdictam esse interpretationem beneficiorum principis, statuerunt. Hinc nata est decantatissima illa regula: *In priuilegiis solam interpretationem authenticam locum tenere.*

§. V.

Antequam ad eruendam harum legum, ad quas interpretes offenderunt, veram mentem accedamus, easque id, quod deprehendisse in iis sibi videntur, non complecti, demonstramus; nostram de interpretatione

tatione priuilegiorum, desumptam ex natura interpretationis & priuilegii, aduocatis simul in nostram rem analogia iuris expressisque legum verbis, sententiam proponemus; quo facto, & paulo intimius enodatis legibus, quae falso obstare creduntur, opiniones Doctorum, in §§. antecedentibus recensitae, sponte collabentur.

§- VI

Priuilegia, siue sint odiosa, siue fauorabilia, sine dubio ad constitutiones principum pertinent; quae de causa VLPIANVS a) eleganter docet: *plane ex his (nempe constitutionibus principum) quasdam esse personales, nec ad exemplum trahi. Nam quod princeps alicui ob merita indulset, vel si quam poenam irrogauit, vel si cui sine exemplo subuenit, personam non egredi.* Et quidni priuilegia sint constitutiones principum, cum sint illud, quod principi placuit? omne autem, quod principi placet, legis habere vigorem, et vulgo constitutionem principis vocari idem VLPIANVS b) fatetur. Cum autem princeps nihilominus maneat homo, non potest non illud, quod sibi placet interdum obscure proferre. Porro si est interpretatio declaratio mentis obscurae, sequitur, priuilegium, obscuritate laborans interpretatione egere. Quemadmodum ergo vel princeps, vel vsus, vel Iurisperitus le-

(a) in L. I. D. de const. princ.

(b) in alleg. leg.

leges obscuras interpretantur: Sic ex notione interpretationis et priuilegii prono alueo fluit, nullam esse rationem dubitandi, in priuilegiis obscuris, qualiacunque demum sint, interpretationem doctrinalem omnino admitti. Vt enim taceam, duas illas Doctorum regulas de liberalitate principis, vel maxima, vel minima, prout priuilegium fauorabile, gratuito vel oneroso titulo acquisitum sit, ineptissimas & a sanioribus Iureconsultis dudum explosas esse: cui sanum est sinciput, quique interpretationis principiorumque, quibus ea superfruitur, notionem nouit, omnes leges, siue sint vniuersales, siue de priuis hominibus latae sint, obscuras interpretationi etiam *doctrinali* subiectas esse, nemo vnquam dubitabit. Interpretatio enim doctrinalis, siue eam in Iuris perito, siue in quocunque alio spectes, rationalis philosophiae partem nobilissimam facit, quae continet, ad quas intellectus noster circa veritates operari debet, regulas, simulque, quibus modis veritas inueniatur demonstreturque, et errores refutentur, solide exponit, & verum defendendi aliosque docendi rationem declarat. Quis vero sit, qui eo procedat audaciae temeritatisque, vt dicere non erubescat, sola priuilegia secundum sanae rationis principia haud diiudicari posse explicarique? Nolo autem de re, tam certa, tamque sanae rationi congrua, plura afferre; quia verendum mihi est, ne cum laruis pugnare, omnemque operam et oleum perdere sagacioribus videar.

§. VII.

§. VII.

Facili itaque negotio monstrari potest, & sanæ rationi & analogiæ iuris romani non modo non refragari, sed potius optime conuenire priuilegiorum omnium generis interpretationem doctrinalem. Sed his omnibus repugnare l. 3. d. de constit. princip. & l. 191. d. de regulis iuris, hicque Rhodum, hic sal-tandum esse clamant quidam Doctorum, adduntque, adesse leges quæ modum interpretandorum priuilegiorum plane singularem, & a regulis logicis consuetis, & ab analogiâ iuris longissime aberrantem, præscripserint. His itaque satisfaciendum est.

§. VIII.

Supra iam monstraui-mus, a vulgo Doctorum ex l. 191. d. de r. l. propter verba quæ ibi habentur: *quem tamen modum esse beneficii sui vellet, ipsius (principis) aestimationem esse*, colligi: neminem nisi principem priuilegia interpretari posse. Verum enim vero hæc conclusio inuita Themide quasi aqua ex pumice extorquetur. Quodsi enim hi boni viri reliqua verba paulo inspexissent penitus, sine dubio in hunc errorem haud incidissent: Res nempe sic se habet: NERATIUS PRISCUS (c) consultus est, vt videtur,

(c) Non PROCLUS, vt est in veteris Iureconsulti fragmento regularum apud SCHVLTINGIUM, ceu docet

tur, ab heredibus alicujus, cui, viuere eum existimans, cum tamen iam mortuus esset, priuilegium princeps (d) indulserat, vtrum, quia defunctus iam fuerit priuilegiatus ante priuilegii concessionem, vtrum, inquam, heredes ipsi gaudere hoc priuilegio possint? NERATIVS respondit: e) sibi non videri, principem in specie hacce proposita, priuilegium, quod defuncto concessit, eius heredibus concessisse. Ex his enim non liquet, Iure consultum NERATIVM noluisse priuilegium principis interpretari, & consulentes heredes ad imperatorem, tanquam ad fontem authenticae interpretationis, ablegasse. Plane non erat quaestio, quo modo priuilegium sit interpretandum, sed vtrum adsit priuilegium? & ad hanc quaestionem NERATIVS respondit: sibi non videri, heredes,

re-
 HEINECCIUS in HISTORIA IVRIS CIVILIS ROMANI §. CCLIX.

(d) TRAIANVS, cui NERATIVS erat carissimus L. V. d. si a parent. quis manumif. aut HADRIANVS, inter cuius consiliarios NERATIVS locum habuit. SPARTIANVS in HADRIANO c. XVIII. Adde HEINECCIUM l. c.

(e) Haec responsio amici sui a CELSO, quia eam in libro 33. d. quorum lex CXCI. fragmentum est, refert, sine dubio ex libris RESPONSORVM tribus NAERATHI, qui in indice Florentino memorantur, desumpta est.

B

responſionem ab ipſo rogantes, gaudere illo priuilegio, quod caeſar teſtatori, quem uiuum credebat, cum tamen fuerit mortuus, conceſſit. Belle! nullum enim aderat priuilegium; quia, cum ſit conſenſus imperatoris anima priuilegii, beneficium illud, quod in ſpecie, NERATIO propoſita, caeſar tribuerat, exitum habere, propter deficientem conſenſum & imperatoris & priuilegiati non poterat. Ille enim, quia errauit, ſubiectum, cui indulgere volebat, uiuere exiſtimans, non conſenſit; hic quippe mortuus tempore priuilegii collati, conſentire non potuit. Ergo in hac lege heredes ſibi tribuere ſtudebant non ens. Tantum uero abeſt, ut NERATIVS non auſus fuerit, ad propoſitam quaestionem, quippe de priuilegio agentem reſpondere, ut potius libere ſententiam ſuam dixerit, negans plane, hic aſſeſſe priuilegium; niſi forte, quod vnum excipiebat, illud, quod defuncto deſtinauerat princeps, nunc, quia errauit, heredibus eius velit priuilegium indulgere. Quo manifeſtius itaque eſt, in hac lege nec volam nec veſtigium quidem interpretationis alicuius priuilegii deprehendi, eo iam luculentius adparet, priuilegia ſemper ab ipſo principe, nunquam a Iuris perito interpretanda eſſe, neutiquam poſſe probari.

§. IX.

Sed obiicitur nobis PLINIVS, qui, f) cum athletae putarent, ea, quae pro Iselasticis certaminibus constituerat imperator TRAIANVS, deberi sibi statim ex eodie, quo coronati sint, interpretationem ab ipso imperatore expetiit. Sed salua res est; PRIMO enim absoluta sane est haec ratiocinatio: PLINIVS rogauit imperatorem interpretationem, ergo Plinio interdicta est interpretatio doctrinalis. Quid enim si dicerem: PLINIVS in multis epistolis g) interpretationem variarum legum, v. c. LEGIS POMPEIAE, *Bitbynicis data, ne quis capiat magistratum minor XXX. annorum*; item LEGIS POMPEIAE, *qua permissum est Bitbynicis ciuitatibus, ad scribere sibi, quos vellent, dum ciuitatis non sint alienae*; ab imperatore poposcit: Ergo etiam in legibus interpretandis sola interpretatio authentica locum sibi vindicat. SECUNDO, PLINIVM petiisse ab imperatore interpretationem, non, ac si eam sibi interdictam crediderit, sed quod ipse dubitabat, & beneficium Athletis datum non intelligebat, nec verum sensum eius eruere poterat, ipsius PLINII verbis probamus. Ait enim: *hic quoque non mediocriter haereo, ne cuiusquam retrohabeatur ratio, dandumque quod tunc, cum vincerent non debebatur. Rogo ergo, vt dubitationem meam regere, id est, beneficia*

(f) in LIB. X. EPIST. II9.

(g) E. G. L. X. EPIST. LXXXIII, & CXV,

cia tua interpretari, ipse digneris. Ut silentio iam praeteream, PLINIVM ipsum, docentibus multis eius epistolis, ad TRAIANVM scriptis, saepissime varia priuilegia interpretatum esse, prouocabo in praesenti ad solam epistolam libri decimi CXXI. in qua PLINIVS TRAIANO significat, se contra sententiam imperatoris, vxori suae, audita morte aui, volenti ad amitam suam excurrere, diplomata commodasse, hanc interserens rationem: *vsu eorum negare durum putau; cum talis officii gratia in celeritate consisteret, sciremque te rationem itineris probaturum, cuius causa erat pietas.* &c. TERTIO etiam, licet Iureconsulti ex sabiniatorum secta, imperatorum gratiam captantes, ab his priuilegiorum explicationem petere solent, & hi beneficia sua interpretari consueuisse dicantur; tamen etiam Iureconsultos Romanos beneficia principis interpretari potuisse, extra dubitationem positam fuisse ipse PAVLVS lib. IX. QVAEST. b) testatur. Nempe qui filium habebat mutum puberem, impetrauit a principe, *ut mutuo substituere ei liceret*, & substituit Titium; mutus duxit vxorem post mortem patris, & nascitur ei filius. Quaerebatur itaque ex PAVLO, an rumpatur testamentum? Respondit PAVLVS: *beneficia quidem principalia ipsi principes solent interpretari: verum voluntatem principis inspicientibus, potest dici, eatenus id eum tribuere vo'uisse, quatenus filius eius in eadem ualitudine perseuerat: & ut quemadmodum iure civili* pu-

(b) L. XXXXIII. pr. D. de vulg. & pup. subst.

pubertate finitur pupillare testamentum, ita princeps imitatus sit ius in eo, qui propter infirmitatem non potest testari &c. Tandem interpretationem suam his verbis finit: nec enim, aut patrem, aut principem, de hoc casu cogitasse, verisimile est, ut eum, qui postea nasceretur, exheredaret.

§. X.

Restat, ut monstremus, probationem ex lege 3. D. de const. princ. falsam deduci, priuilegia principis fauorabilia extensiuam interpretatione declaranda esse. Nimirum vox illa *plenissime* & illa gleba, cui Iureconsulti illi, omnibus, quae intelligendis legibus Romanis auxiliatrices manus praebent, scientiis destituti, adscripti pro extensiuam priuilegiorum interpretatione satis inepte propugnarunt, pro sua fatuitate, de vera huius vocis significatione parum solliciti. Cum igitur cardo quasi & caput totius controuersiae in male intellecta hac voce positum sit; concidet facile haec Doctorum persuasio, detecto sensu & latinitate vocis *plenissime*. Cui igitur familiaris est lingua Romanorum Iurisprudentum, is perspectum habet, eos id, cui nihil deest, *plenum* vocasse, adeoque *plenum* pro *perfecto* accepisse. Nolo equidem, exemplorum farragine, lectori molestiam adferre; ne magno conatu id videar velle probare de quo nemo dubitat: ne tamen officio meo desim, pauca, eaque euidentissima proferam exempla. Ita sane perfecta seu exacta diligentia di-

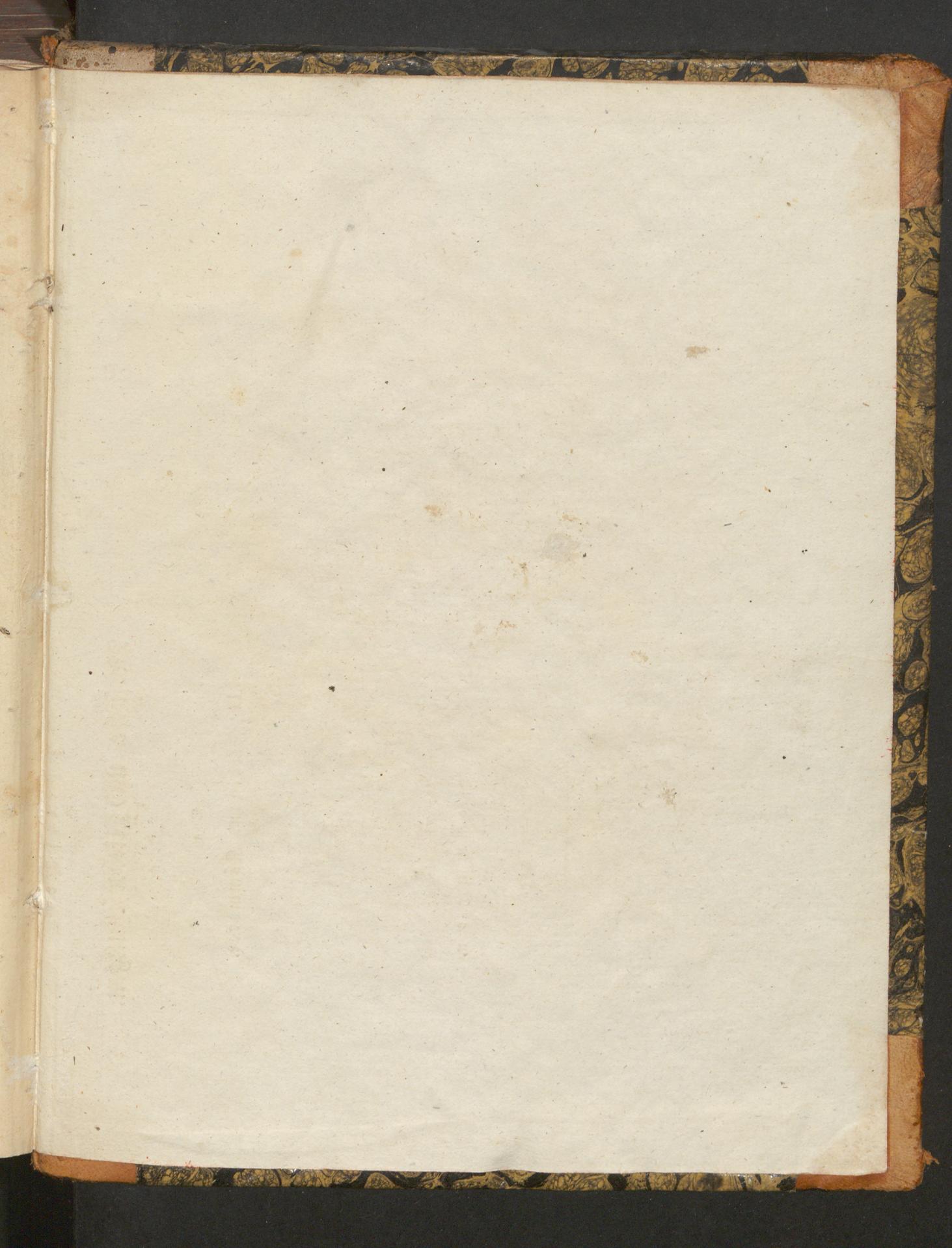
citur *custodia plena* in L. 2. D. de periculo & commodo rei
venditae. *Plena negotiorum gestorum actio* in L. 37. D.
de negot. gest. dicitur, quae in solidum, adeoque perfe-
 cte, non quatenus facere aliquis posset, datur; *plena pro-*
prietas, hoc est. perfecta, solida, & non usufructu
 separata, L. 43. §. 1. L. 50. D. de vsufructu; *plenum*
ius, id est perfectum dominium, L. 73. D. de legat. 3.
plenus, hoc est, *perfectus grex*, L. 70. D. de usufructu;
plena pubertas seu perfecta, L. 40. D. de adoptionibus.
 Sed ne quis putet, hunc vocis sensum ad Iureconsul-
 torum tantum peculium pertinuisse, fragmenta opti-
 morum Latii scriptorum produnt, eundem latinae ge-
 nio semper fuisse familiarissimum. QVINCTILIANVS
 sane i. *proem.* perfectius obsequium dixit *plenius*.
 CICERO de off. L. 1. c. 2. orationem latinam, legendis
 suis scriptis, effici *pleniorum*, id est perfectiorem, glo-
 riatur. Quin ipse HORATIUS de art. poet. v. 337. hoc
 sensu pectus vocauit *plenum*; vt reliqua loca veterum
 auctorum, ab incomparabili GESNERO in *thesauro lin-*
guae latinae collecta, taceamus. Redeamus ad IA-
 VOLENVM, qui in L. 3. alleg. de const. princ. suadet be-
 neficia imperatoris plenissime interpretanda. Quid
 enim quaeso aliud voluit, quam si vnquam, sane in
 priuilegiis principum perfectissima opus esse inter-
 pretatione. Ad quae omnia, si consideres, IAVO-
 LENI fragmentum hocce ex epistolis eius desumptum
 esse, in quibus sine dubio de interpretatione priuile-
 giorum principis ex professo non scripsit, sed, vt
 quidem

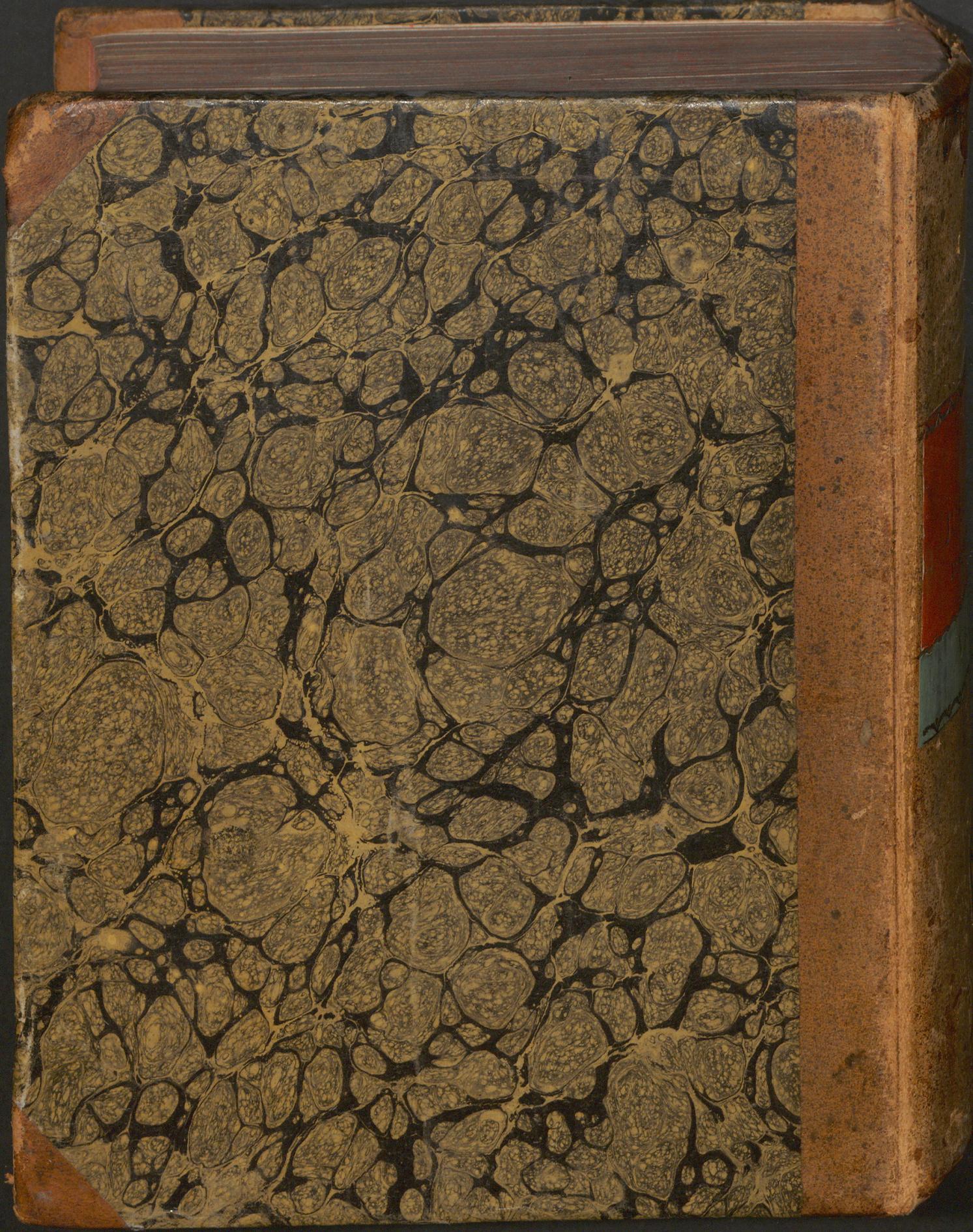
quidem ex dispositione ipsorum verborum colligi potest, monuit in interpretandis principum priuilegiis maximam prudentiam cautionemque adhibendam esse; adeoque TRIBONIANVM cum reliquis compilatoribus in excerpendis IAVOLENI epistolis male sedulum fuisse; IAVOLENVN vero ipsum contra omnem sanam rationem, quae tamen suspicio minime in tantum Iure consultum cadit, statuisse, priuilegia principis, siue ratio eorum latior, siue angustior iosis priuilegii verbis sit, semper tamen extensius interpretanda esse; haec inquam si conf. nia, sequitur, legem hanc 3. de interpretati a neutiquam intelligi posse

Iucundo nunc tranitu de legibus iuris ad colendam obseruandamque amicitiae legem accedo. Imperat hanc mihi non aliena, quae pro ratione iusto saepius est, voluntas, sed ipse animus & sensus, ex incorrupto amore natus, ita blandus, quem semel perceptum nunquam velis amittere. Me quidem nunquam non mirum in modum voluptas illa adficiet, quam bonorum cum bonis coniunctio parit, vitae vsus firmat, inueterata & experimentis nixa fides perpetuitati commendat. Iam intelligis, CONSULTISSIME ALSSENI, TE animum meum spectare, cum sortem eorum, qui virtute inuitati, longo sunt familiaritatis vsu
CON-

coniuncti, laetissimam dico & multo felicissimam. In
 TE, quae amicum faciunt, non vulgarem, sed lignum
 nomine suo, singula deprehendi. Repugnat, quae fe-
 re nimia est, laudibus suis modestia TVA; sed absque
 adulationis vanitate quisque qui TE nouit, dictum
 cognoscet, si dicam, elegantias cum grauitate socia-
 tas fixam in TE sibi sedem parasse, & ad amandum TE
 magnique faciendum quempiam inuitare. Et mori-
 bus fulcres ad virtutem compositis, & doctrinarum
 scientiarumque penu gaudes. His insignibus animi cor-
 porisque TVIS facultatibus es sane promeritus, AMICE
 PRAESTANTISSI quod auget ab hoc die, dignitatem
 TVAM, nouum decus & apud TE non inane ornamentum.
 Euge! O OPTIME, cape nouum titulum, virtutis in TE do-
 ctrinaeque & eruditionis assiduum comitem. Excipiet
 hunc, qui iam hic TVVS erat, splendidissimae, quae TE ci-
 uem amat, patriae TVAE plausus, & dignum laboris praem-
 ium. Ego, quaecunque TE felicitas in posterum dulce
 faciet ridentem, magnam, quod de animo meo sine teste
 credes, eius ad me quoque partem pertinere, inge-
 nue iudicabo. TV autem, quem laus sua, quem pa-
 tria, quem virtutis praemia hinc e complexu meo ab-
 ripiunt, mente & cogitatione, vel quod idem est, ve-
 teri amore atque antiqua fide tanquam praesens respi-
 cies me, & quod exploratum habeo intemerata
 veterem amicum benivolentia
 complecteris.

citur custodia plen
 venditae. Plena
 de negot. gest. dic
 ete, non quatenus
 prietas, hoc est
 separata, L. 43. §.
 ius, id est perfect
 plenus, hoc est, pe
 plena pubertas seu
 Sed ne quis putet,
 torum tantum pec
 morum Latii scr
 nio semper fuisse
 sane I. proem. p
 CICERO de off. L. 1
 suis scriptis, effici
 riatur. Quin ipse
 sensu pectus vocat
 auctorum, ab inco
 guae latinae collec
 VOLENVN, qui in I
 neficia imperatori
 enim quaeso aliud
 priuilegiis princip
 pretatione. Ad q
 LENI fragmentum
 esse, in quibus sine
 giorum principis e

de periculo & comodo rei
 gestorum actio in L. 37. D.
 solidum, adeoque perfe
 s possit, datur; plena pro
 solida, & non usufructu
 de vsfructu; plenum
 um, L. 73. D. de legat. 3.
 L. 70. D. de vsfructu;
 40. D. de adoptionibus.
 sentum ad Iureconsul
 nuisse, fragmenta opti
 ant, eundem latinae ge
 mum. QVINCTILIANVS
 sequium dixit plenus.
 nem latinam, legendis
 d est perfectiorem, glo
 art. poet. v. 337. hoc
 vt reliqua loca veterum
 ESNERO in thesauro lin
 is. Redeamus ad IA
 const. princ. suadet be
 interpretanda. Quid
 m si vnquam, sane in
 ssima opus esse inter
 si confideres, IAVO
 pistolis eius defumtum
 nterpretatione priuile
 non scripsit, sed, vt
 quidem

